
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN-POLONIA

VOL. IX/X

SECTIO J

1996/1997

Dziecięcy Szpital Kliniczny
Poradnia Zdrowia Psychicznego
Białystok

EWA PROKOPOWICZ-PILECKA

*Preferencje barw w pracach malarskich
a percepcja postaw rodzicielskich ich twórców*

Colour preferences in painting in relation to the perception
of parental attitudes of their authors

W psychologii można wyróżnić dwa podejścia do problematyki barw. Pierwsze z nich zajmuje się oddziaływaniem barwy na człowieka. Poszczególne kolory mogą pobudzać lub uspokajać, przygnębiać lub wprowadzać w pogodny nastrój. Wymienione tu właściwości barw są wykorzystywane w architekturze wnętrz i psychologii pracy. Drugie podejście zajmujące się problematyką koloru związane jest ze zjawiskiem projekcji. Preferencja poszczególnej barwy jest w tym wypadku informacją o procesach psychicznych człowieka. Owo drugie podejście związane ze zjawiskiem projekcji reprezentuje m.in. Lüscher, Piotrowski, Rorschach, Schaie i Heiss. W niniejszym artykule przedstawiono badania, które również zajmują się zjawiskiem projekcji, tyle że występuje ono w tym wypadku w pracach malarskich ludzi uzdolnionych twórczo i odpowiednio szkolonych. Określone preferencje barw informują o wyraźnych cechach osobowości badanych, kształtujących się w tym okresie.

PREFERENCJE BARW

Badania przeze mnie przeprowadzone dotyczyły preferencji określonej temperatury barw: ciepłych lub zimnych, ujawniające się przez przewagę którejś z tych dwóch grup w pracach malarskich badanych osób. O tego typu preferencjach sygnalizuje i odpowiednio je interpretuje Piotrowski (1991) oraz Kadis i Henry (por. I. Bielicka 1968). Interpretacje poszczególnych kolorów lub ich odpowiedni układ, dokonane przez Lüschera oraz Schaie'a i Heissa również mogą sugerować możliwość związku określonej temperatury barw z pewnymi cechami psychicznymi. Natomiast preferencję określonej temperatury barw u profesjonalistów potwierdza chociażby przypisywanie przez malarzy odmiennej temperatury achromatycznej czerni. Serusier np. umieszcza czerni w palecie chłodnej, Makowski – w ciepłej (Rzepińska 1966). Taka diametralna rozbieżność w ocenie świadczy o pewnych indywidualnych preferencjach, gdyż czerni nie ma określonej temperatury.

PREFERENCJE BARW A PERCEPCJA POSTAW RODZICIELSKICH

Według Ziemskiej (1986) klimat rodzinny, a w nim postawy rodzicielskie, które można podzielić na ciepłe (kochająca, przypadkowa, nadmiernie opiekuńcza) lub zimne (zaniedbująca, odrzucająca, nadmiernie wymagająca), odgrywają dominującą rolę w kształtowaniu się osobowości dziecka. Cechy osobowości z kolei mogą wyrażać się przez preferencje określonych barw. Dowodzą tego m.in. testy Rorschacha, Lüschera, czy Schaie i Heissa, w których na podstawie preferencji barw i ich zestawień można wnosić o procesach psychicznych badanego.

Preferowanie określonej temperatury barw może więc być nieświadomym odzwierciedleniem klimatu panującego w domu rodzinnym. Żółty, według Lüschera, wyraża optymizm, radość, szczęście; czerwony świadczy o wigorze i aktywności. Cechy osobowości, przypisywane preferencji wymienionych tu ciepłych kolorów, mogą powstać tylko w ciepłym klimacie rodzinnym. Być może, nie zaspokojona potrzeba czułości, wyrażana przez kolor niebieski, potrzeba upewniania się co do swej wartości, pewna sztywność wyrażana przez kolor zielony powstaje raczej w chłodnej atmosferze.

Studenci szkół plastycznych uczą się m.in. zasad i praw, które rządzą barwami. Może się zatem wydawać, że każde pociągnięcie pędzla jest świadome i każdy kolor użyty w pracy malarskiej jest przemyślany. Jednak, jak twierdzi W. Lam (1977), przeobrażanie oraz koordynacja kształtów i barw jest procesem zarówno świadomym, jak i nieświadomym. Według Pielasińskiej (1983) sztuka przekazuje na ze-

wnątrz zamaskowane i subiektywne treści stanowiące istotę ludzkiej osobowości. S. Poppek (1978) zwraca z kolei uwagę na to, że w związku z ujawnieniem w procesie twórczym strukturalnych cech osobowości jego wytwory traktowane są jako testy projekcyjne osobowości. Jung (1993), analizując twórczość Picassa, za punkt wyjścia również przyjmował impulsy nieświadomości, uważając m.in., że obrazy schizofreników wywołują wrażenie chłodu lub przerażają paradoksalną bezwzględnością. Nerwicowcy, według niego, malują obrazy o jednolitym nastroju uczuciowym. Natomiast o dziełach z ostatniego okresu twórczości Picassa pisze m.in., że są w nich jaskrawe, brutalne kolory, co według niego ma oznaczać nową tendencję do opanowania konfliktu uczuć. Lam (1977) z kolei uważa, że przy budowaniu obrazu malarz nie stwierdza, jaka jest rzeczywistość, ale realizuje właśnie wyobrażenie o niej. Owo wyobrażenie o rzeczywistości jest tworzone od najwcześniejszych lat, m.in. i w środowisku rodzinnym. Freud (1994 s. 302), analizując dzieła Leonarda da Vinci, stwierdza, że „w obrazie zawarta jest synteza historii jego dzieciństwa”.

Na podstawie wymienionych tu twierdzeń wnioskuję, że może istnieć związek między namalowanym obrazem a przeżyciami artysty z dzieciństwa. Autorzy prac malarskich, jak już wspominałam, przejawiają preferencje do barw o określonej temperaturze, które z kolei mogą być wynikiem ciepłych lub zimnych postaw rodzicielskich.

HIPOTEZY ORAZ STRATEGIA BADAŃ

Celem moich badań było ustalenie, czy istnieje związek między preferencją barw ciepłych lub zimnych użytych przez studentów w pracach malarskich a ciepłymi lub zimnymi postawami rodzicielskimi ich rodziców.

Według mojej hipotezy studenci, wobec których rodzice mieli postawy ciepłe, preferują barwy ciepłe. Natomiast studenci, których rodzice mieli wobec nich postawy chłodne – wolą malować barwami zimnymi.

Chcąc zweryfikować empirycznie moją hipotezę zbadalam 60 studentów Instytutu Wychowania Artystycznego (IWA) w Lublinie. Osoby badane podzieliłam na dwie grupy według preferencji barw ciepłych lub zimnych. Preferencja ta została stwierdzona na podstawie analizy prac malarskich, dokonanej przez sędziów kompetentnych (profesora, adiunkta i asystenta Instytutu Wychowania Artystycznego w Lublinie). Prace malarskie powstały w pracowni przy świetle dziennym. Badani mieli do dyspozycji farby olejne lub tempery oraz białe, zagruntowane kartony. Studenci otrzymali następującą instrukcję: „Namaluj to, jak chcesz”. Przy tym poleceniu badający wskazywał na ustawioną wcześniej martwą naturę. Wchodzące

w jej skład przedmioty były pokryte farbą emulsyjną koloru białego, gdyż jest on barwą achromatyczną, neutralną, zmuszającą niejako do użycia jakiejś barwy chromatycznej. Użyta instrukcja pozwala na całkowitą dowolność interpretacji zaprezentowanej kompozycji. W ten sposób uzyskałam dwie grupy osób. Jedną z nich cechuje preferencja kolorów ciepłych, drugą zaś – kolorów zimnych.

Klimat rodzinny zbadalam Testem Zadań Niedokończonych M. Sacksa, zaś percepcję postaw rodzicielskich – Kwestionariuszem Stosunków Między Rodzicami i Dziećmi A. Roe i M. Siegelmana (PCR III). Istotność różnic między średnimi wyników uzyskanych w PCR III i w Teście Zdań Niedokończonych M. Sacksa w grupie pierwszej i drugiej została policzona za pomocą Testu t.

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI

W przeprowadzonych badaniach wzięło udział 60 studentów I, II, III i IV roku IWA (Instytutu Wychowania Artystycznego) w Lublinie. W badaniach wzięło udział 21 mężczyzn i 39 kobiet. Ze względu na specyfikę grupy nie udało się uzyskać grup równolicznych: grupa pierwsza liczy 39 osób („ciepli” C), grupa druga („zimni” Z) – 21 osób. Niemożliwe było też uzyskanie równej liczby kobiet i mężczyzn w obu tych grupach. Dlatego też w grupie osób preferujących barwy zimne było 42,8% mężczyzn i 57,2% kobiet, a w grupie osób preferujących barwy ciepłe – 30,8% mężczyzn i 69,2% kobiet.

WYNIKI BADAŃ

Test t (tab. 1) wykazał istotność różnic między średnimi grupy C i Z na poziomie istotności 0,011 w postawie odrzucającej ojca (8) oraz na granicy istotności 0,058 w postawie kochającej ojca. Kierunek tych różnic wskazuje na to, że osoby preferujące barwy ciepłe istotnie częściej percypują ojców jako tych, którzy przyjmowali wobec nich postawę kochającą (2). Natomiast osoby preferujące barwy zimne istotnie częściej postrzegają swych ojców jako tych, którzy przyjmowali wobec nich postawę odrzucającą. Poziom istotności (0,09) w postawie kochającej matki (1) nie jest wysoki, lecz ze względu na małą próbkę badawczą warto zwrócić na niego uwagę.

Tab. 1. Preferencja barw a percepcja postaw rodzicielskich
Colour preferences in relation to the perception of parental attitudes

L.p.	Grupa	Średnia	Odch. Standard.	Błąd Standard.	F	Poziom Istotn.	t	Poziom Istotn.
1	C	53.6410	32.785	5.250	1.25	.602	1.73	.090
	Z	38.8571	29.307	6.395				
2	C	42.9231	33.190	5.315	1.17	.729	1.93	.058
	Z	26.0000	30.728	6.705				
3	C	22.7949	24.271	3.886	1.41	.354	-1.26	.211
	Z	31.6667	28.828	6.291				
4	C	35.5641	0.993	4.963	1.50	.274	-1.05	.296
	Z	45.1429	38.010	8.294				
5	C	43.3846	28.020	4.487	1.79	.167	-1.17	.249
	Z	51.5238	20.951	4.572				
6	C	51.5641	31.108	4.981	1.20	.674	1.60	.116
	Z	38.5238	28.379	6.193				
7	C	32.7179	25.880	4.144	1.44	.387	.17	.863
	Z	31.5714	21.568	4.706				
8	C	43.6154	32.924	5.272	1.20	.676	-2.62	.011
	Z	66.2857	30.049	6.557				
9	C	60.3846	29.839	4.839	1.22	.576	1.40	.166
	Z	48.6190	33.020	7.206				
10	C	8.3590	31.878	5.105	1.12	.812	.49	.625
	Z	54.1905	30.162	6.582				

Objaśnienia: C – grupa osób preferujących barwy ciepłe; Z – grupa osób preferujących barwy zimne; 1) postawa kochająca matki; 2) postawa kochająca ojca; 3) postawa wymagająca matki; 4) postawa wymagająca ojca; 5) postawa ochraniająca matki; 6) postawa ochraniająca ojca; 7) postawa odrzucająca matki; 8) postawa odrzucająca ojca; 9) postawa liberalna matki; 10) postawa liberalna ojca.

Jedyną istotną różnicą między średnimi uzyskanymi na podstawie wyników testu Zdań Niedokończonych J. M. Sacksa, obliczona za pomocą Testu t, wystąpił w obszarze: stosunek do kolegów w pracy i w szkole (p.i. 0,04). Różnica między średnimi na granicy istotności (0,054) wystąpiła w obszarze – stosunek do ojca. Na podstawie kierunku różnic w obu tych obszarach wywnioskowałam, że osoby preferujące barwy zimne mają bardziej nasilone konflikty w stosunku do kolegów w pracy lub szkole oraz bardziej nasilony konflikt z ojcem niż osoby preferujące barwy ciepłe.

Poziom istotności (0,092) w obszarze – stosunek do matki, wskazuje na tendencję do istotności. Została ona potwierdzona w dodatkowych obliczeniach Testem t.

dla danych porangowanych, dzięki któremu została ujawniona istotność różnic w omawianym obszarze na poziomie 0,04. W związku z tym, biorąc pod uwagę kierunek różnic, wywnioskowałam, że osoby preferujące barwy zimne mają bardziej nasilony konflikt z matką niż osoby preferujące barwy ciepłe.

Różnice między obiema grupami w nasileniu konfliktu z ojcem, stwierdzone w analizie ilościowej, zostały potwierdzone również w jakościowej analizie tego konfliktu. Osoby preferujące barwy zimne dużo częściej niż osoby preferujące barwy ciepłe określają swych ojców negatywnymi przymiotnikami, np.: złośliwy, zbyt uparty, niesprawiedliwy, niezrównoważony psychicznie i emocjonalnie itp. Określenia te świadczą prawdopodobnie o negatywnych emocjach badanych studentów skierowanych do ich ojców. Mogą one z kolei rodzić się m.in. z braku obecności rodzica (6%) oraz z poczucia, że nie rozmawia on z nimi (4,8%), nie rozumie ich (4,8%) i nie ma czasu dla nich (2,4%). Dlatego też badani często pragną, aby ojciec się zmienił (2,4%). Studenci preferujący barwy ciepłe w relacji z ojcem przedstawiali głównie problem braku rozmów (3,9%), trudność w okazywaniu uczuć synowi czy córce (3,2%). Widzieli również dużo negatywnych cech u swych ojców. Określali ich jako zaabsorbowanych swoją osobą, głupich. Najczęściej pojawiły się wypowiedzi, w których badani pragnęli, aby ojciec się zmienił. Oprócz tego pojawiły się też zdania mówiące o braku tolerancji (3,2%), pomocy i zaangażowaniu w domu (1,3%) oraz kłótniach (1,9%). W grupie osób „ciepłych” nie pojawił się problem braku ojca, tak jak to wystąpiło w grupie osób „zimnych”, i prawdopodobnie dlatego konflikt z ojcem w grupie osób preferujących barwy ciepłe jest mniej nasilony. Dlatego też, być może, na plan pierwszy wysunęła się tu chęć zmiany postawy ojca, trudności z komunikacją i okazywaniem uczuć, gdyż owe problemy mogą pojawić się tylko wówczas, gdy ojciec jest obecny fizycznie i psychicznie, czego brakuje wielu osobom preferującym barwy zimne.

Między obiema grupami („cieplą” i „zimną”) nie ma znaczącej różnicy jakościowej w stosunkach z matką. Najczęściej pojawiającymi się tu problemami był brak zrozumienia i nadopiekuńczość ze strony matek, choć trzeba zaznaczyć, że w grupie „zimnej” dużo więcej osób zgłaszało ten problem. W grupie osób preferujących barwy ciepłe pojawiają się konflikty wynikające z zaborczości (1,3), nerwowości (3,2%), kłótni (1,3%). W grupie osób preferujących barwy zimne pojawia się również nerwowość matek (2,4%). Oprócz tego osoby z grupy „zimnej” skarżą się na brak matki w życiu badanych (3,6%) oraz na różnice w poglądach (4,8%).

W obu grupach występuje jakościowa różnica między trudnościami w komunikacji z matką a trudnościami w komunikacji z ojcem. Główny zarzut skierowany do matki to brak zrozumienia z jej strony, np.: „nie zawsze się rozumiemy”, „nie możemy się zrozumieć”. Natomiast ojciec według badanych charakteryzuje się często

brakiem jakiegokolwiek komunikacji, np.: „rzadko ze mną rozmawia”, „rzadko jest otwarty”, „gdyby zechciał ze mną rozmawiać”.

WNIOSKI

Uzyskane wyniki potwierdziły moją hipotezę. Studenci preferujący w swych pracach malarskich barwy zimne mają bardziej nasilone konflikty w sferze rodzinnej oraz częściej postrzegają swych ojców jako tych, którzy przejawiają wobec nich postawę odrzucającą (czyli zimną), niż studenci preferujący w swych pracach malarskich barwy ciepłe. Z kolei studenci, którzy bardziej lubią malować barwami ciepłymi, percypują swych ojców jako przejawiających wobec nich postawę kochającą (ciepłą). W związku z tym można przyjąć, że studenci wychowywani w ciepłym klimacie rodzinnym, w którym występowało mniejsze nasilenie konfliktów, mają tendencję do malowania barwami ciepłymi. Natomiast studenci wychowywani w chłodniejszym klimacie rodzinnym, gdzie są wyraźnie mocniej nasilone konflikty, preferują w swych pracach barwy zimne.

Zastanawiające jest to, że różnice na poziomie istotnym między średnimi grup w postawach rodzicielskich zostały stwierdzone tylko u ojca. Wydawałoby się, że matka ma podstawowy wpływ na klimat rodzinny, w którym dziecko się wychowuje, ponieważ zaspokaja jego podstawowe potrzeby emocjonalne: kontaktu fizycznego, poczucia bezpieczeństwa, poczucia przynależności i poczucia głębokiej więzi uczuciowej. Potrzeby te mogą zostać zaspokojone dzięki temu, że miłość macierzyńska posiada takie cechy, jak: bezwarunkowość, wszechobecność, nieustajność i wszechogarniającość (K. Pospiszyl 1976). Według tego autora miłość ojcowska z kolei jest miłością warunkową, czyli dziecko musi sobie na nią zasłużyć. Nie jest też miłością nieustanną i wszechobecną, bo zależy od tego, czy dziecko spełnia określone warunki. Wymienione tu cechy wpływają prawdopodobnie na różnice w percepcji miłości ojcowskiej i matczynej, ponieważ inaczej postrzega się osobę, która zawsze jest obecna i zawsze obdarza miłością, a inaczej taką, którą widzi się rzadziej i która w zamian za akceptację stawia wymagania. Ojciec również, ze względu na inną rolę przypisywaną mu przez społeczeństwo, częściej niż matka zajmuje się utrzymaniem rodziny. Rzadziej więc może przebywać z dzieckiem. Dlatego też, o ile miłość matki może wydawać się dla dziecka czymś oczywistym, o tyle błędy w postawach ojca mogą być przez nie oceniane bardziej surowo.

Zastanawiający jest również brak różnic na poziomie istotnym między wyodrębnionymi grupami, a jedynie zaznaczają się pewne tendencje do istotności w poszczególnych postawach matki; natomiast są różnice na poziomie istotnym między

grupami w nasileniu konfliktu z matką. Jednocześnie, jeśli chodzi o ojca, różnice te występują zarówno w postawach, jak i w nasileniu konfliktu. Można to wytłumaczyć, opierając się na wynikach z analizy jakościowej zdań. Postawa odrzucająca ze strony ojca, która wystąpiła istotnie częściej w grupie „zimnej”, ściśle wiąże się z problemami przedstawianymi w zdaniach niedokończonych (brak obecności, brak czasu, brak otwartości). Z kolei podłożem konfliktu z matką w omawianej grupie jest najczęściej nadopiekuńczość, brak zrozumienia czy różnica zdań. Nie są to problemy świadczące o chłodnej postawie ze strony matki, a jedynie o pewnych trudnościach w komunikacji. Pewne tendencje do istotności różnic w postawie kochającej matki mogą być spowodowane m.in. właśnie istotną różnicą w nasileniu konfliktów, które jednak nie są tak poważne jak w wypadku ojca.

Ze względu na specyfikę moich badań niemożliwe było uzyskanie równej liczby kobiet i mężczyzn. Dlatego też, jak wspominałam wcześniej, w grupie osób preferujących barwy zimne równowaga procentowa mężczyzn i kobiet była mniej więcej zachowana. Natomiast w grupie osób preferujących barwy ciepłe bardzo znacząco przeważały kobiety (30,8% – M, 69,2% – K). Różnica ta mogła wpłynąć na wyniki moich badań. Można jednak przyjąć, że częstsze występowanie mężczyzn w grupie osób preferujących barwy zimne nie jest przypadkowe. Brooks (por. Sołowiej 1979) w badaniach podłużnych wykazał zróżnicowanie w sytuacji rodzinnej chłopców i dziewcząt o zdolnościach artystycznych. Chłopcy o artystycznych zainteresowaniach pochodzili z rodzin, w których matki były chłodne emocjonalnie, a ojcowie mieli postawę odtrącającą. Dziewczeta o tego typu zdolnościach wychowywały się natomiast w cieplej atmosferze rodzinnej. Być może, jest to spowodowane ogólnie występującymi różnicami w wychowywaniu chłopców i dziewcząt. Dowodzą tego badania Santorskiej i Gardnera, który wykazuje, że rodzice mają tendencje do częstszego karania dziecka tej samej płci oraz w większym stopniu używają kary fizycznej w stosunku do chłopców niż do dziewcząt (M. Wolicki 1981). Wynika z tego, że chłopcy dotkliwiej i częściej odczuwają postawę odrzucającą ojca – postawa ta w sposób istotny zróżnicowała obie grupy. To z kolei może powodować występowanie większej liczby mężczyzn w grupie osób preferujących barwy zimne.

Istotne różnice w kategorii mówiącej o nasileniu konfliktu wśród kolegów w pracy lub w szkole zdają się potwierdzać rolę ojca w procesie socjalizacji dziecka. Reprezentuje on normy i wartości społeczne oraz w sposób naturalny uczy syna czy córkę postawy allocentrycznej, gdyż dziecko musi się dzielić z nim miłością matki. Prawdopodobnie więc postawa odrzucająca ojca powoduje gorsze przystosowanie społeczne dziecka, a co za tym idzie – prowadzi do większego nasilenia konfliktów w sferze kontaktów interpersonalnych.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzam, że istnieje zależność między preferencją barw w pracach malarskich a ogólnym klimatem rodzinnym, w

jakim wychowywali się studenci. W związku z tym obrazy rzeczywiście są źródłem wielu informacji o jego autorze i małą cząstkę z nich udało mi się wydobyć.

BIBLIOGRAFIA

- Bielicka I., *O klinicznym zastosowaniu metody malowania dziesięcioma palcami* [w:] „Psychologia Wychowania” 1964, nr 3.
- Freud Z., *Poza zasadą przyjemności*, PWN, Warszawa 1994.
- Jung K. G., *Archetypy i symbole*, Czytelnik, Warszawa 1993.
- Lam W., *Twórczość przejawem instynktu życia*, Krajowa Agencja Wydawnicza 1977.
- Lüscher M., *The Lüscher Color Test*, Lowe and Brydone, London 1969.
- Pielasińska W., *Ekspresja – jej wartość i potrzeba*, WSiP, Warszawa 1983.
- Piotrowski Z. A., *Perceptanaliza*, Pol. Tow. Higieny Psych., Warszawa 1991.
- Popek S., *Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i młodzieży*, WSiP, Warszawa 1978.
- Pospiszył K., *Rodzina i dom*, Instytut Wydawniczy CRZZ, Warszawa 1976.
- Rzepińska M., *Studia z teorii i historii koloru*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1966.
- Sacks J. M., *The relative effect upon projective responses of stimuli referring to the subject and of stimuli referring to other persons* [w:] „The Journal of Consulting Psychology” 1949.
- Sołowiej, *Rodzina a rozwój zdolności twórczych*, [w:] M. Ziemska (red.), *Rodzina i dziecko*, PWN, Warszawa 1986.
- Wolicki M., *Ojciec a rozwój osobowości dziecka*, „Summarius” 1981, 10 (30).
- Wolicki M., *Udział ojca w procesie wychowania*, „Summarius” 1981, 10 (30).
- Ziemska M., *Postawy rodzicielskie i ich wpływ na osobowość dziecka* [w:] M. Ziemska (red.), *Rodzina i dziecko*, PWN, Warszawa 1986.

SUMMARY

The present paper discusses results of studies conducted on the relation between preferences of warm or cold colors used by students in their painting and warm or cold attitudes of the students' parents. Color preferences were determined by the analysis of the paintings made by qualified experts. The perception of parental attitudes was examined by means of a Questionnaire of Parents-Children Relations according to A. Roe and M. Siegelman (PCR III) and Test of Unfinished Statements by M. Sacks. 60 students of the Institute of Art in Lublin took part in those studies. The results point to a relation existing between a definite family atmosphere and warm and cold color preferences. The students preferring cold colors in their painting experience more intense conflicts in their family and they perceive their fathers as those who manifest a rejecting (cold) attitude towards them than the students who prefer warm colors in their paintings. On the other hand, the latter students perceive their fathers as manifesting a loving (warm) attitude towards them more than those who like painting with cold colors. The result concerning the differences between groups in the perception of mother's attitude and conflict intensity are not uniform.

